

PRIMJENA METODE FOKUS GRUPE PRI KONSTRUKCIJI TESTA ZNANJA

NATALIJA ĆURKOVIĆ*, ANA PAVLINA**,
JASMINKA BULJAN CULEJ*

*Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja, Zagreb

**Hrvatski studiji, Zagreb

Uvod

- svaki test koji želimo implementirati u sustav objektivnog i standardiziranog vrednovanja učeničkog postignuća, mora proći kroz složenu proceduru koja će pružiti uvid u njegovu valjanost, kako teorijsku, tako i empirijsku

→ ova procedura naziva se predtestiranje

Uvod

- uobičajena procedura predtestiranja (kakvu koristi i Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja) sastoji se od sljedećih dijelova:
 - Konstrukcija testa (stručne radne skupine)
 - Uzorkovanja učenika na kojima će test biti preliminarno primijenjen
 - Primjena testa
 - Psihometrijska analiza
 - Pisanje izvještaja
 - Poboľšanje testa

Uvod

- imali smo zadatak konstruirati test koji je po svojem sadržaju potpuno nov i nepoznat učenicima
- željeli smo dobiti dublji uvid u učeničku percepciju i razumijevanje, kako ispitivanog sadržaja, tako i konstrukcije pojedinih zadataka
 - zato smo umjesto uobičajenog kvantitativnog pristupa predtestiranju, odlučili upotrijebiti i kvalitativnu metodologiju – FOKUS GRUPA
 - Cilj svake fokus grupe je dublje spoznavanje istraživane pojave (Milas, 2005) što je u našem istraživanju bilo od primarne važnosti

Metodologija – Ispitanici

- sudjelovali su učenici petog razreda jedne zagrebačke osnovne škole ($N = 10$) i učenici prvog razreda jedne zagrebačke gimnazije ($N = 10$)
- pola sudionika bile su djevojčice, a pola dječaci
- učenici su odabrani uz pomoć školskog defektologa, odnosno psihologa na način da su među sudionicima bili oni koji postižu lošiji, prosječan i izvrstan opći uspjeh u školi
- dakle, učenici su bili homogeni po godištu, a heterogeni po školskom uspjehu te komunikativnosti (prema mišljenju školskog defektologa i psihologa)

Metodologija – Postupak

- učenicima je na početku bila zagarantirana anonimnost pa je stoga u osnovnoj školi učenicima bila dana sljedeća uputa:

“Na početku bismo se voljeli upoznati na način da svatko izmisli za sebe jedno ime, upiše ga na papirić, objesi ga oko vrata i svima nam se predstavi sa svojim novim imenom. Dok budemo zajedno, svi ćemo se nazivati imenima koja nam pišu na ceduljicama”

- neka od imena: Sir Edgar, Prasac, Ema
- kako takav pristup ne bio prikladan za petnaestogodišnjake, s gimnazijskim učenicima smo se na početku dogovorili da ćemo komunicirati bez korištenja imena

Metodologija – Postupak

- Nakon predstavljanja, učenici su dobili testove sa zadatkom da ih riješe, a motivirali smo ih sljedećom uputom:

“Test je sličan onima kakve inače imate u školi, ali u njemu su neke teme koje možda u školi niste učili, a vjerujemo da će vam biti zanimljive. Baš zato ne očekujemo da ćete znati odgovor na svako pitanje. Bitno je da se potrudite i razmislite kod svakog pitanja koji bi odgovor mogao biti točan. Ako nećete znati odgovor na pitanje, ne trebate se bojati ni sramiti jer nećete dobiti ocjenu i nijedan vaš profesor neće vidjeti što ste napisali. Testove ćemo odnijeti sa sobom čim završimo.

Ovo je vaša prilika da utječete na ocjenjivanje jednog novog programa koji se uvodi u hrvatsko školstvo. Stoga su nam vaši odgovori jako važni jer ćemo prema njima ocjenjivati znanje učenika iz cijele Hrvatske.”

Metodologija – Postupak

- vrijeme rješavanja testa bilo je neograničeno, a opažači su bilježili vrijeme rješavanje
- opažači su također bilježili sve komentare koje su učenici davali tijekom rješavanja, kao i sva pitanja koja su učenici postavljali, a ticala su se nejasnoća
- nakon što su učenici riješili test, uslijedila je pauza sa zakuskom

Metodologija – Postupak

- poslije pauze učenici su sjeli u krug, a dvije moderatorice započele su vođenje fokus grupe
- dok je jedna moderatorica razgovarala s učenicima, druga je bilježila njihove odgovore
- cilj je bio dobiti za svaki zadatak iz testa odgovore na sljedeće pitanja:
 - Jeste li razumjeli ovo pitanje?
 - Ima li neka riječ u pitanju čije značenje ne poznajete?
 - Znate li koji bi odgovor mogao biti točan? (radilo se o zadacima višestrukog izbora)
 - Može li u ovom pitanju biti više točnih odgovora?
 - Za koji od ponuđenih odgovora mislite da ga nitko neće birati jer je očito da je netočan?
 - Jeli vam ovo pitanje bilo lagano ili teško?
 - Neka svatko odabere pitanje koje mu je bilo najzanimljivije i najteže

Opažanja

- učenici su vrlo ozbiljno pristupili raspravi jer su imali osjećaj važnosti zbog toga što su baš oni izabrani da sudjeluju u nečemu što može imati veliki utjecaj na buduće obrazovne procese
- vrlo slobodno su iznosili svoje mišljenje čemu je zasigurno pridonio osjećaj anonimnosti i činjenica da nitko od njihovih profesora nije prisustvovao raspravi
- moderatorice su se trudile poticati sramežljive sudionike da se uključe u raspravu kako bi se dobio uvid u razmišljanja svih sudionika, a ne samo onih s izraženim osobinama komunikativnosti

Rezultati

- nakon provedenih fokus grupa, napravljeni su transkripti svih komentara dobivenih u raspravi
- temeljem dobivenih odgovora u raspravi, napravljeni su sljedeći koraci s ciljem poboljšanja konstrukcije testa:
 - klasifikacija pitanja s obzirom na percipiranu težinu kako bi se u konačnoj verziji testa ona mogla slijediti red od najlakšeg do najtežeg što je jedan od preduvjeta kvalitetne konstrukcije testa znanja
 - promjena u sadržaju nekih zadataka s ciljem postizanja veće jasnoće i informativnosti
 - konstrukcija novih distraktora koji su zamijenili one koji su se učenicima činili suviše laganim ili nejasnim
 - bolje prilagođen način izražavanja u odnosu na razinu razumijevanja učenika s obzirom na dob (zamjena nerazumljivih izraza)

Rezultati

- novi test primijenjen je na uzorcima od 800 do 1000 sudionika
- test je pokazao dobre psihometrijske karakteristike (težina, diskriminativnost, pouzdanost, krivulje zadataka, distraktori)

Zaključci

- fokus grupa pokazala se učinkovitom pri preciznijem usklađivanju razine ispitivanja znanja s razinom kognitivnog funkcioniranja ciljne skupine
- velika prednost fokus grupe u odnosu na klasično pretestiranje je to da sudionici odmah dobivaju povratnu informaciju o točnim i netočnim odgovorima što je vrlo važno, osobito kada se radi o osjetljivijim sadržajima

**PRILIKOM KONSTRUKCIJE TESTOVA
ZNAJANJA, UZ KLASIČNO
PREDTESTIRANJE KORISNO JE
PRIMIJEENITI I KVALITATIVNU
METODOLOGIJU U OBLIKU FOKUS
GRUPA, OSOBITO KADA SE RADI O
NOVIM SADRŽAJIMA KOJI NISU
RANIJE ISPITIVANI.**

The background of the slide is a soft-focus photograph of a notebook page. The page is filled with cursive handwriting in dark ink. A pen is visible on the left side of the page, with its tip pointing towards the center. The overall color palette is warm and muted, with shades of brown and beige. The text 'Hvala na pozornosti!' is overlaid in the center of the page in a bold, dark brown serif font.

Hvala na pozornosti!